

COĞRAFI BILGI SİSTEMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
IZIN/LISANS UYGULAMALARI

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin BAYRAKTAR¹, Ebubekir GÜNGEN² Hayal TERCİ ÇELİK³

¹Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Bayraktar, Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, 06530, Çankaya, Ankara,
huseyin.bayraktar@csb.gov.tr

²Ebubekir GÜNGEN, Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, 06530, Çankaya, Ankara,
ebubekir.gungen@csb.gov.tr

³Hayal TERCİ ÇELİK, Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, 06530, Çankaya, Ankara,
hayal.tereci@csb.gov.tr

ÖZET

Günümüzde coğrafi bilgi kullananlar zamanlarının yüzde 80'ini bilgiyi toplayıp yönetmeye harcarken yalnızca yüzde 20'sini sorunları çözüp fayda sağlamak için bilgileri analiz etmek üzere kullanmaktadırlar. Toplanan bilginin çoğunun nasıl toplandığı veya nerede saklandığı, kullanıma uygun olup olmadığı bilinmezken, aynı veya benzer verilerin toplanması ve üretilmesi için tekrarlı çaba sarfedilmekte bu durum ise farklı kurum ve kuruluşlara büyük bir verimsizlik ve ek maliyetler getirmekte ve bilginin paylaşımı da güçleşmekte idi.

Coğrafi veri ve bilgi güçlü bir yatırım aracı olmakla birlikte, bu sektördeki yatırımların izlenmesinin 7221 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanununun 1 inci maddesi ve 49 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile önu açılmıştır.

Bunun öncesinde coğrafi veri ve bilgiye ilişkin yatırımların ne boyutta olduğu, finans hacminin ne olduğu izlenememekte idi. Söz konusu mevzuat ile getirilen cezai ve mali müeyyideler ile kamu kurum ve kuruluşları adına faaliyet gösteren yerli ve yabancı gerçek kişilerin ve özel hukuk tüzel kişilerinin; Türkiye'ye ait coğrafi verileri toplaması, üretmesi, paylaşması ve yut içi, yurt dışına satması hususlarında Bakanlıktan alacakları izin/lisans süreçlerine ilişkin "Coğrafi Veri İzin ve Coğrafi Veri Lisans Yönetmelikleri"10/02/2021 tarih 31391 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu yönetmelikler ile izin /lisans uygulamaları aktif hale getirilmiştir.

Böylelikle;

- Mükerrer veri üretimi önlenmekte,
- verilerin standartlara uygun üretilmesi sağlanmakta,,
- Yetişmiş insan kaynağı için istihdamına olanak sağlamakta,
- Coğrafi verilere erişim ve paylaşım kolaylaştırılmakta,
- özel sektör verilerinin kamuda etkin olarak kullanılmasını sağlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Coğrafi bilgi, Coğrafi veri, Coğrafi Veri İzin, Coğrafi Veri Lisans

ABSTRACT

TURKEY NATIONAL GEOGRAPHICAL INFORMATION SYSTEM PERMISSION AND LICENSE

Geographical information users today spend 80 percent of their time collecting and managing information, while only 20 percent use it to analyze information to solve problems and gain benefits. While it was not known how most of the collected information was collected or where it was stored and whether it was suitable for use, repeated efforts were made to collect and produce the same or similar data, which brought great inefficiency and additional costs to different institutions and organizations, and the sharing of information was also difficult.

Although geographical data and information is a powerful investment tool, monitoring of investments in this sector has been paved with the Article 1 of the Law No. 7221 on the Amendment of Geographic Information Systems and Some Laws and the Presidential Decree on Geographic Information Systems No. 49.

Prior to this, it was not possible to monitor the size of investments related to geographical data and information, and what the financial volume was. With the penal and financial sanctions brought by the aforementioned legislation, domestic and foreign real persons and private law legal entities operating on behalf of public institutions and

organizations; The "Geographic Data Permit and Geographical Data License Regulations" regarding the permission/license processes to be obtained from the Ministry for the collection, production, sharing and sale of geographical data belonging to Turkey, domestically and abroad, entered into force by being published in the Official Gazette dated 10/02/2021 and numbered 31391. Permission/license applications have been activated with the said regulations.

Thus;

- Duplicate data generation is prevented,
- It is ensured that the data is produced in accordance with the standards,
- It provides employment for trained human resources,
- Access and sharing of geographical data is facilitated,
- ensures the effective use of private sector data in the public sector.

Keywords: Geographic information, Geodata, Geodata Permission, Geodata License

1.GİRİŞ VE ANA BÖLÜMLER

1.1 COĞRAFI BILGI SİSTEMLERİ MEVZUAT ALTYAPISI

Hızlı bir değişim ve kalkınma sürecinin yaşandığı ülkemizde, kalkınma planları ile ulaşılmak istenen hedeflerin ve programların gerçekleştirilmesi ancak uygulama, izleme, denetim ve kontrol sistemlerinin tam bir uyum içinde ve etkin olarak işletilmesi ile mümkün olabilecektir.

Kalkınma planlarının hayata geçirilebilmesi için izleme, denetim ve kontrol hususlarındaki ihtiyaç aşikâr olmasına rağmen sistem içinde üretilen, toplanan, paylaşılan veri ve bilginin kayıt altına alınması konusunda yürürlükteki mevzuat ne yazık ki yetersiz kalmakta idi. Mevcut haliyle Ülkemizin ihtiyaçlarına cevap veremeyen sistemin gözden geçirilmesi ve eksikliklerin giderilmesi artık zaruret haline gelmişti.

Bu durum karşısında, etkin bir karar verme sürecinin ortaya konulması noktasında büyük önem taşıyan veri organizasyonunun, klasik yöntemlerle sağlanamayacağı bilinen bir gerçektir.

Günümüzde, toplanan veri ve bilginin çoğunun nasıl toplandığı, kime ne şekilde satıldığı veya nerede saklandığı bilinmemekteydi. Aynı veya benzer verinin toplanması için aynı çabanın defalarca sarf edilmesi, kurum ve kuruluşlar bakımından verimsizliğe ve yüksek maliyetlerin ortaya çıkmasına sebep olmakta idi. Bu durum aynı zamanda bilginin paylaşımını güçleştirmekteydi.

Bu kapsamda, **2003** yılında Başbakanlık tarafından başlatılan "e-Dönüşüm Türkiye Projesi" kısa dönem eylem planında, bilgi ve iletişim teknolojisi politikalarının "e-Avrupa+" hedefleri göz önüne alınarak Avrupa Birliği (AB) müktesebatına uygun eyleme dönüştürülmesi hedeflenmiştir.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından, **2004 yılında Eylem-47** ve **2005 yılında Eylem-36** ile kavramsal çalışmalar tamamlanmış, son olarak da, **2006 yılında** "Ulusal Bilgi Toplumu Stratejisi" ekinde yer alan, "**Ulusal Bilgi Toplumu Stratejisi Eylem Planı**" ile Türkiye'nin bilgi toplumu olma yolunda, 2006–2010 döneminde izlemesi gereken politikaları ve atması gereken adımları belirlenmiş ve Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi'nin (TUCBS) temelleri atılmıştır.

Kamu Yönetimi Modernizasyonu-75 (KYM-75) nolu Eylem planının "CBS Altyapısı Kurulumu" (**CBS-A**) eyleminde, kamu kurum ve kuruluşlarının sorumlu oldukları coğrafi bilgileri ortak altyapı üzerinden kullanıcılara sunmaları amacıyla bir portalın oluşturulması hedeflenmiştir.

Ulusal Mekansal Veri Altyapısı, ülke genelindeki tüm kamu kurumları, yerel yönetimler, özel sektör ve konumsal veri ile iş yapan bütün kesimler arasında birlikte işlerliği sağlayan ve ilgililere, gereksinim duydukları veri ve servislere anlık erişim ve kullanım olanağı tanıyan bir altyapıdır. Türkiye'de "Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi (TUCBS)" olarak adlandırılan Ulusal Mekansal Veri Altyapısı ile ilgili ilk ve temel çalışmalar, 2006 yılından bu yana Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğunda yürütülmektedir.

5809 Sayılı çerçevesinde TÜRKSAT A.Ş' nin Fizibilite ve yapımla ilgili çalışmaları sonuçlanmış ve Fizibilite Raporu DTP'ye teslim edilmiştir.

28.10.2010 tarihli 1. Mükerrer Resmi Gazete’de yayınlanan 2011 Yılı Programında Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi (TUCBS) kurma sorumluluğu Bakanlığımıza verilmiş bulunmaktadır.

Ülkemizde geliştirilecek olan ve TUCBS (Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi) olarak adlandırılan Ulusal Konumsal Veri Altyapısı’nın Avrupa Konumsal Portalına entegrasyonunu sağlayabilmek için TUCBS teknik mimarisinin, INSPIRE direktifine ve INSPIRE uygulama esaslarına uygun olarak geliştirilmektedir.

09.12.2009 tarih ve 5940 sayılı, İmar Kanunu ile Bayındırlık ve İskan Bakanlığının Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 5 inci maddesi “g” bendinde, Bakanlığımıza **“Türkiye Coğrafi Bilgi Sisteminin oluşturulmasına, iyileştirilmesine ve işletilmesine dair iş ve işlemleri yapmak, yaptırmak, yaygın olarak kullanılmasını teşvik etmek”** görevi verilmiştir. Bu kapsamda Bakanlığımız bünyesinde **“Bilişim ve CBS Daire Başkanlığı”** kurulmuştur.

29/6/2011 tarihinde yayımlanan 644 sayılı Çevre Ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamesinin 108. Maddesi ile **Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü kurulmuş olup;**

“Ulusal Coğrafi Bilgi Sisteminin kurulmasına, kullanılmasına ve geliştirilmesine dair iş ve işlemleri yapmak ve yaptırmak,

Coğrafi veri ve bilginin ulusal düzeyde üretimine, kalitesine ve paylaşımına yönelik standartlar ile bunlara ilişkin temel politika ve stratejilerin belirlenmesini sağlamak ve gerekli mevzuatı hazırlamak,

Çağdaş coğrafi bilgi teknolojilerinin ülkede etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasını teşvik etmek ve eşgüdümü sağlamak,,

Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi kapsamında resmi ve özel kurum ve kuruluşlarca üretilen mekânsal verilerin sunulduğu portalı kurmak ve işletmek,”

görevleri Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğüne verilmiştir.

Sonrasında;

İmar mevzuatına konu edilen orto-görüntüler, coğrafi veri ve bilgilerin, tüm kurum ve kuruluşlarca; Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslara ve ilgili standartlara uygun şekilde ve sayısal olarak; üretilmesinin, elektronik ortamda ilan edilmesinin, Bakanlıkça tesis edilecek elektronik ortam üzerinden paylaşılmasının, arşivlenmesinin ve güncellenmesinin zorunlu olduğuna ilişkin **12/07/2013 tarihinde İmar Kanununun 8/b ve 8/c maddesi** yürürlüğe girmiştir.

Ulusal Coğrafi Bilgi Sisteminin Kurulması Ve Yönetilmesi Hakkında **Yönetmelik 20/03/2015** tarihinde **yürürlüğe** girmiştir.

Kamu kurum ve Kuruluşlarının Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından işletilen platform üzerinden **veri servisleri ile yapacakları her türlü coğrafi veri paylaşımı 4736 sayılı Kanunun 1.Maddesinin 1.Fıkrası hükmünden muaf** tutulmasına ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı **06/10/2016** tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girdi.

10/07/2018 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine göre 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi yayımlanmış olup **Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğünün görevleri, CK’nın 97. ve 108. maddelerinde** düzenlenmiştir.,

24 Ekim 2018 tarihli **Resmî Gazetede** Ulusal Coğrafi Bilgi Sisteminin Kurulması ve Yönetilmesi Hakkında **Yönetmelikte Değişiklik** Yapılmasına Dair Yönetmelik yayımlanarak **Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine** göre uyarlanmıştır.

07/11/2019 tarihinde; Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemi ve altyapısına ilişkin kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonun sağlanması, hedef ve stratejilerin oluşturulması, coğrafi veri temaları içinde yer alan coğrafi veri ve bilginin üretilmesi ve güncelliğinin sağlanması, yönetilmesi, kullanılması, erişimi, güvenliğinin sağlanması, paylaşılması ve dağıtımına yönelik usul, esas ve standartlar ile bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında oluşturulan kurulların, kamu kurum ve kuruluşlarının, gerçek ve tüzel kişilerin görev, yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi amacıyla 30941 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak **49 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi** yürürlüğe girmiştir.

20/02/2020 tarihinde **7221 Sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun** yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

15 Haziran 2022 tarih 31867 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 7410 sayılı Çevre Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 29. maddesi ile 7221 sayılı Kanunda değişiklik yapılmıştır.

Yetmiş insan kaynağı için istihdamın sağlanabilmesi adına **1/10/2020** tarih 31261 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak Coğrafi Bilgi Sistemi Uzmanlığı Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir.

Verilerin standartlara uygun üretilmesi, yetmiş insan kaynağı için istihdamın sağlanması, coğrafi verilere erişimin ve paylaşımın sağlanması, Ülkenin ihtiyaç duyduğu ancak henüz üretilmeyen coğrafi verilerin üretilebilmesi, amacıyla, **10/02/2021 Tarih ve 31391 Sayılı Resmi Gazete'de** yayımlanarak **Coğrafi Bilgi Sistemlerine İlişkin Oluşturulan Kurullar ve Çalışma Heyetleri Hakkında Yönetmelik** yürürlüğe girmiştir.

10/02/2021 Tarih ve 31391 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak **Coğrafi Veri İzinleri Yönetmeliği** yürürlüğe girmiştir.

10/02/2021 Tarih ve 31391 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak **Coğrafi Veri Lisans Yönetmeliği** yürürlüğe girmiştir.

Coğrafi veri ve bilgi güçlü bir yatırım aracı olmakla birlikte, bu sektördeki yatırımların izlenmesinin; 20/02/2022 tarih 31045 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 7221 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesi ve 07/11/2019 tarih 30941 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 49 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile önu açılmıştır.

7221 sayılı Kanun ile Ulusal Coğrafi Veri Paylaşım Matrisine göre kamu kurum ve kuruluşları arasında paylaşımı, erişimi ve kullanımı bedelsiz hale gelmiştir. 49 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile de Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi ve altyapısına ilişkin; kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonun sağlanması, hedef ve stratejilerin oluşturulması, coğrafi veri temaları içinde yer alan coğrafi veri ve bilginin üretilmesi ve güncelliğinin sağlanması, yönetilmesi, kullanılması, erişimi, güvenliğinin sağlanması, paylaşılması ve dağıtımına yönelik usul, esas ve standartlar ile kararname kapsamında oluşturulan kurulların, kamu kurum ve kuruluşlarının, gerçek ve tüzel kişilerin görev, yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gerek 7221 sayılı Kanun gerekse 49 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile;

- Mükerrer veri üretilmesinin önlenmesini,
- Verilerin standartlara uygun üretilmesini,
- Yetmiş insan kaynağı için istihdamın sağlanmasını,
- Coğrafi verilere erişimin ve paylaşımın sağlanması,
- Ülkenin ihtiyaç duyduğu ancak henüz üretilmeyen coğrafi verilerin üretilebilmesi,
- Özel sektör verilerinin kamuda etkin olarak kullanılmasını sağlamak,

Hedeflenmektedir

Söz konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin kişilerin kendi verilerine daha sağlıklı bir şekilde ulaşabilmeleri için kurumlara belirli bir standartta üretim ve paylaşım yapmaları kriterini getirmektedir. Coğrafi veri teması, tema içinde yer alan verilerin hazırlanması için gerekli usul, esas ve standartların bütününe kapsar. Coğrafi veri temalarının doğrudan veya dolaylı olarak kişisel veri niteliğinde olmadığı, konulan standartlar ile teminat altına alınmıştır.

Ulusal Coğrafi Bilgi Sisteminin kurulması ihtiyacı günümüzde oluşmamıştır. Yukarıda da izah edildiği üzere 2003 yılından bugüne kadar bu kapsamda yapılan birçok çalışma, üst düzey politika belgesi, eylem planı ve mevzuat çalışmaları bulunmaktadır.

Kalkınma planları ve programlarda yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kamu yararı açısından geleceğe yönelik doğru kararların alınabilmesi ancak, gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin ürettikleri topladıkları, paylaştıkları ve sattıkları coğrafi verilerin kayıt altına alınabilmesi ile mümkün olabilecektir.

7221 Sayılı Kanun ve 49 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin amaçlarından biride, Ülkemizde mükerrer coğrafi veri üretiminin önlenmesi ile üretilen, toplanan, paylaşılan ve satılan verilerin kayıt altına alınmasıdır.

Coğrafi Veri İzin süreci;

Bahse konu Kanun hükümlerinden önce coğrafi veri ve bilgiye ilişkin yatırımların ne boyutta olduğu, finans hacminin ne olduğu izlenememekte idi. Söz konusu mevzuat ile getirilen cezai ve mali müeyyideler ile kamu kurum ve kuruluşları adına faaliyet gösteren yerli ve yabancı gerçek kişilerin ve özel hukuk tüzel kişilerinin; Türkiye'ye ait

coğrafi verileri toplaması, üretmesi, paylaşması ve yurt içi, yurt dışına satmasına ilişkin Bakanlıktan alacakları izin/lisansların süreçlerine ilişkin “Coğrafi Veri İzin ve Coğrafi Veri Lisans Yönetmelikleri”10/02/2021 tarih 31391 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Hukumumuzda tüzel kişiler; Kamu Tüzel Kişileri ve Özel Hukuk Tüzel Kişileri olarak ikiye ayrılır. Coğrafi Veri İzinleri Yönetmeliği kapsamında da hem Kamu Tüzel Kişileri hem de Özel Hukuk Tüzel Kişileri izne tabidir. Ancak Kamu Tüzel Kişileri izin bedelinden muafır.

Bu durum söz konusu Yönetmeliğin 2. maddesinin üçüncü fıkrasında “49 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 14 üncü maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca kamu tüzel kişilerinin ulusal coğrafi veri sorumluluk matrisi kapsamındaki coğrafi verileri toplaması, üretmesi, paylaşması veya satması Bakanlık iznine tabidir. Ancak kamu tüzel kişileri 14/2/2020 tarihli ve 7221 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin ikinci fıkrası kapsamında izin bedelinden muafır.” hükmü ile açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Söz konusu yönetmeliklerin yürürlüğe girmesinden Önceki yıllarda, Valiliklerden, birçok firma ve kişilerin yollarda navigasyon verisi topladıkları, yüksek çözünürlüklü 360 derece sokak fotoğrafları çektikleri, bununla ilgili bir mevzuat olup olmadığı ve bu konuyla ilgili nasıl bir işlem gerçekleştirilmesi gerektiği Bakanlığımız CBS Genel Müdürlüğüne sorulmaktaydı. Bunun üzerine, CBS GM bünyesinde 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin 108. Maddesi gereği bu ve benzeri yasal boşlukları dolduracak kapsamlı bir mevzuat çalışmasına başlandı. Mevzuat hazırlama ve sonuçlandırma çalışmaları sürecinde valilikler, bünyelerinde komisyonlar teşkil ederek geçici çözümler üretmeye çalıştılar.

Firmalar, Ülke çapında veya birden çok şehirde veri üretebilmek için her bir il valiliğine ayrı ayrı müracaat etmek durumunda kalıyorlardı. İzin alma süreçleri her valilikte farklı birimlerin koordinasyonunda yürütülüyordu. Bir valilikte çevre ve şehircilik il müdürlüğü koordinasyonu sağlarken, bir başka valilikte konu coğrafi veri toplamak değil de, basit bir fotoğraf çekilmesi olarak algılandığından kültür ve turizm il müdürlüğü koordinasyonu sağlamaya çalışıyordu. Bazı valilikler izin verirken, bazı valilikler ise izin vermiyordu. Bir uygulama birliği bulunmamaktaydı. Bu nedenle, özel sektörde faaliyet gösteren gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri sürdürmekte oldukları faaliyetlerde önemli aksamalar ve gecikmelere maruz kalıyor, daha da önemlisi bu hassas verilerden kamu hizmetlerinde faydalanılması sağlanamıyordu. Hayatın her alanına sirayet eden veri toplama işleri evlerimizin içinde ki cihazlara kadar sirayet etmişti. Üretilen verilerin içeriğinden ve kapsamından ne vatandaşların ne de devletin herhangi bir organının bilgisi bulunmuyordu.

49 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve 7221 Sayılı Kanunun yayımlanmasıyla yasal boşluk ortadan kalktı ve resmi gazetede yayımlanmış olan Ulusal Coğrafi Veri Sorumluluk Matrisinde yer alan coğrafi verilerin toplanması, üretilmesi, paylaşılması veya satılmasının Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın iznine tabii olduğu hükmü getirilmiş oldu. Ayrıca valiliklerin oluşturmak durumunda kaldıkları komisyonlar da görevlerini tamamlamış oldular ve bu da valilikler üzerindeki iş yükünü ve sorumluluğu ciddi şekilde azalttı. Coğrafi izin ve lisans işlemlerinin tek elden Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından gerçekleştirilmesi ile uygulamada birlik sağlanmış oldu.

49 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve 7221 Sayılı Kanun ile gerçek ve tüzel kişilerin söz konusu faaliyetlerinin kayıt altına alınabilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, Ülkemizde depremler, seller, büyük orman yangınları, heyelanlar, deniz ve çevre felaketleri gibi afetler çok sık aralıklarla yaşanmaktadır. Bunun gibi afet ve acil durumların yaşandığı zamanlarda, hızlı ve etkin müdahale için son derecede hayati kararlar alınmak durumunda kalınmaktadır. Bu kararların isabetli ve doğru olabilmesi için de, sadece kamu kurumlarının değil özel sektörün topladığı hassas coğrafi verilere de ihtiyaç duyulmaktadır. Söz konusu izin ve lisans yönetmelikleri ile fikri, sinai ve

ticari haklar korunarak, özellikle afet ve acil durumlarda kamu kurumlarının karar destek sistemlerinde bu verilerin de kullanılması sağlanmaktadır.

Coğrafi Veri Lisans Süreci

10/02/2021 Tarih ve 31391 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak **Coğrafi Veri Lisans Yönetmeliği** yürürlüğe girmiştir. Lisans ve İzin uygulamalarının birbirine karıştırılmaması gereklidir. Çünkü lisans alacak kişiler Bakanlık ile işbirliği yapmayı kabul etmeleri ve Bakanlığında uygun görmesi halinde 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 108. Maddesinin 1/(h) maddesi kapsamında akredite edilmektedir.

Akredite şartları;

- 1- Ulusal Coğrafi Veri Sorumluluk Matrisi kapsamındaki coğrafi verilerle ilgili faaliyette bulunmak,
- 2- Coğrafi verinin toplanmasında, üretilmesinde, depolanmasında, paylaşımında, kullanımında ve sunumunda ulusal standartlara uyulması,
- 3- Ülke düzeyinde nitelikli insan kaynağı ve kapasitesinin geliştirilmesi,
- 4- 49 sayılı Kararname'de belirtilen uygulama kriterleri doğrultusunda faaliyetlerini gerçekleştirmek,

Yukarıda belirtilen üç kriteri de sağlaması koşulu ile faaliyette bulunacağına ilişkin akredite edilmektedir.

Ayrıca 15 Haziran 2022 tarih 31867 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 7410 sayılı Çevre Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 29. maddesi ile değişiklik yapılan 7221 Sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1. Maddesinin yedinci fıkrasına Lisansa ilişkin aşağıdaki hükümler eklenmiştir.

“(7) (Ek:10/6/2022-7410/29 md.) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile yapacakları iş birlikleri kapsamında gerçek kişilere ve özel hukuk tüzel kişilerine; Türkiye'ye ait Ulusal Coğrafi Veri Sorumluluk Matrisi kapsamındaki coğrafi verileri toplaması, üretmesi, paylaşması veya satması, veri madenciliği yapması ve yeni veri üretmesi konularında; fikri, sınai ve ticari haklara ilişkin mevzuat hükümleri ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla Bakanlık tarafından lisans verilir. Lisans kapsamında Bakanlıkta paylaşılan verilerin üçüncü şahıslara bedeli karşılığında Ulusal Coğrafi Bilgi Platformu üzerinden verilmesi durumunda elde edilecek gelirler Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemleri hizmetlerinde kullanılmak üzere Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğüne ilgili hesabına yatırılır. Lisans bedelleri, Bakanlıkça belirlenir ve Döner Sermaye İşletmesi Birim Fiyat Listesinde her yıl yayımlanır. Lisansa ilişkin kapsam, usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

Bu kapsamda 2019 yılında başlayan pandemi ile hızlanan dijital yaşam ile verilerin ortak bir platformdan sunulması ve temin edilmesinin önemi artmış olup, yayımlanan coğrafi veri izin ve lisans yönetmelikleriyle, ülkemizde sahada ve arazide yapılan veri toplamaya yönelik tüm çalışmaların Bakanlığımızca kayıt altına alınması, teknolojinin zorunlu hale getirdiği konum verisi paylaşımının güvenliği ve kontrolünün sağlanması hedeflenmektedir. Bu yönetmelikler ile hedeflenen; Bakanlığımızca Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi altyapı çalışmalarında belirlenen Ulusal Coğrafi Veri Sorumluluk Matrisi kapsamındaki coğrafi verilerin toplanması, üretimi, paylaşımı ve satışı ile ilgili alanlarda faaliyet gösteren tüm sektör çalışmalarının kontrol edilerek, coğrafi verilerin standart, güncel ve güvenilirliğinin sağlanarak ortak bir paylaşım alanı olan UCBP üzerinden paylaşılması planlanmaktadır.

2.Alt Başlıklar

2.1 COĞRAFI BILGI SİSTEMLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TARAFINDAN YAPILAN ÇALIŞMALAR

Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından “Coğrafi Bilgi Stratejisi ve Eylem Planı” hazırlanarak 2018 yılında tamamlanmıştır. Coğrafi bilginin üretim, erişim, paylaşım ve kullanımına ait strateji ve eylemleri ile ilgili yol haritasının oluşturması ve kamu kurum ve kuruluşlarının coğrafi veri üretimi hususunda görev, yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi kapsamında Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemi Kurulu'nun 11.06.2020 tarihli kararı ile “Ulusal Coğrafi Veri Sorumluluk Matrisi” ve “Ulusal Coğrafi Bilgi Stratejileri ve Eylem Planı”nın Resmi Gazete'de yayımlanmasına karar verilmiş ve 30.06.2020 tarihli ve 31171 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü koordinasyonunda coğrafi verilerin tüm kamu kurum kuruluşları, yerel yönetimler ve üniversiteler arasında birlikte çalışabilirlik esaslarına uygun olarak kullanımı ve paylaşımı amacıyla coğrafi verilerin üretim standartlarının belirlenmesi çalışmaları yürütülmüştür. Bu kapsamda oluşturulan coğrafi veri teması çalışma grupları tarafından yürütülen çalışmalar tamamlanmıştır. Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemi Yürütme Kurulu'nun 27.02.2020 ve 20.08.2020 tarihli kararları ile 32 coğrafi veri temasına ilişkin coğrafi veri tanımlama dokümanlarının Coğrafi Bilgi Sistemleri Hakkında 49 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 12. Maddesinin 3. Fıkrası gereği Resmi Gazete'de yayımlanması kararlaştırılmıştır. Bu kapsamda coğrafi veri temalarına ait tanımlama dokümanları 09.07.2020 tarihli ve 31180 sayılı (Mükerrer) ile 18.09.2020 tarihli ve 31248 sayılı (Mükerrer) Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Veri üreticisi kurum kuruluşlar coğrafi verileri söz konusu Coğrafi Veri Tanımlama dokümanlarına (veri sözlükleri) uygun olarak UCBP ile paylaşmakla yükümlü kılınmıştır. Resmi Gazete'de yayımlanan bu dokümanlar, Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından <https://tucbs-publicapi.esb.gov.tr/tucbs> adresi üzerinden erişime açılmıştır. Coğrafi verilerin üretim standartlarının belirlenmesi çalışmalarına paralel olarak, kurumların coğrafi verilerinin UCBP üzerinden paylaşımına sunulabilmesi için <https://atlas.gov.tr/> den işlemler yapılmaktadır.

2.2 COĞRAFI İZİN VE LİSANS UYGULAMALARI

Hangi Kurum/Kuruluşlar Başvurmalıdır?

Lisans süreci, 49 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine ekli (1) sayılı listede yer alan coğrafi veri temaları ile bu temalardan sorumlu olan kamu kurum ve kuruluşlarını gösteren Ulusal Coğrafi Veri Sorumluluk Matrisindeki tüm coğrafi verileri içeren ve en az bir yıl sınırında çalışmayı planlayan yerli ve yabancı özel hukuk tüzel kişiliğine sahip kurum ve kuruluşlar içindir. Yabancı özel hukuk tüzel kişilerinin Coğrafi Veri Lisans başvurusu yapabilmesi için Türkiye'de faaliyet gösteren bir temsilcilik ya da temsilcisinin olması gerekmektedir.

İzin süreci, birden fazla konum bilgisini içeren veriler kapsamındaki faaliyetlerde 1/1000 lik pafta başına çalışmayı planlayan gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri ve kamu tüzel kişileri içindir

Şekil

1.Belge Örnekleri

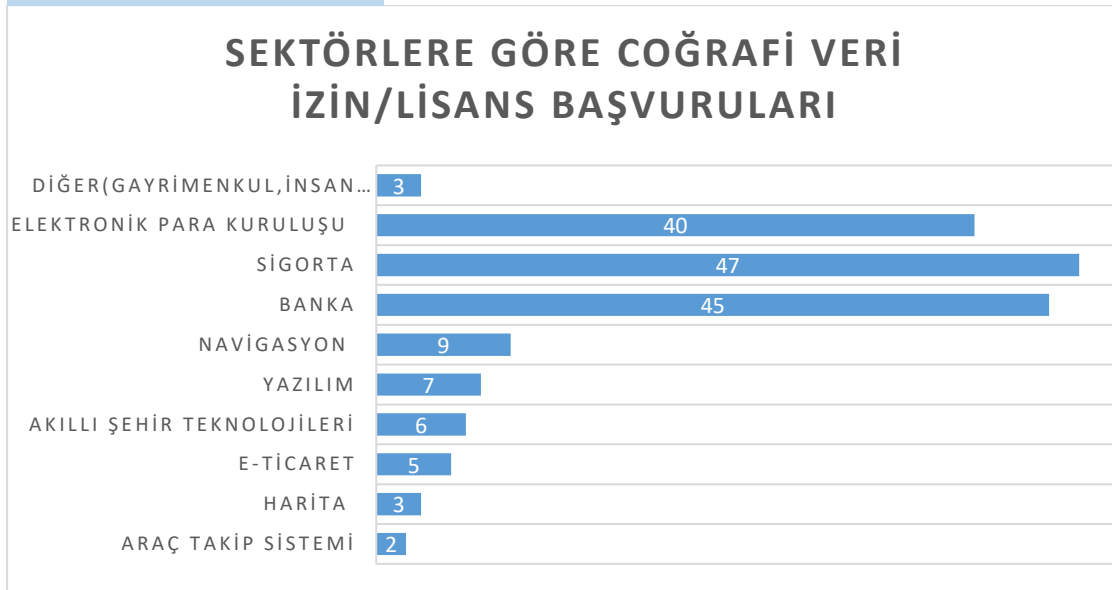
BANKA	SİGORTA	AKILLI ŞEHİR	YAZILIM-ARAÇ TAKİP	NAVİGASYON	E-TİCARET

Şekil 2.Coğrafi Veri İzin/Lisans alan başlıca firmalarımız

3. SONUÇLAR

İlgili mevzuat kapsamında Bakanlık elektronik altyapısı olan <https://vize.csb.gov.tr> adresi üzerinden 167 adet kamu kurum ve kuruluşun başvuruları alınmış Haziran 2021-Ekim 2022 tarihleri arasında 11 adet izin ve 84 adet Lisans Belgesi düzenlenmiştir. geriye kalan başvurular değerlendirme ve onay aşamasındadır.

TOPLAM 167 ADET FİRMA

4. TEŞEKKÜR

Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdür Yardımcımız, Yrd. Doç. Dr. Hüseyin BAYRAKTAR'a katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

Uygulama Rehberi, Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü İzin ve Lisans Uygulama Rehberi, <https://cbs.csb.gov.tr/uygulama-rehberi-i-103170> , (09/09/2022)

Yararlanılan Kanunlar,7221 sayılı “Coğrafi Bilgi Sistemleri İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 7410 sayılı Çevre Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 29. Md., 49 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi